

Inhoud

Introductie	9
I. Het vuur van ontwaken	15
Bijlage: Passage uit de 'Marsanne talks'	22
II. De draaimolen	30
III. Zelfgesprekken	33
1. Waar gaat het hier eigenlijk om?	36
2. Waar is een leraar goed voor?	57
3. Wat kan ik zelf doen?	78
4. Voortgang op de weg	103
5. Liefde en partnerschap	126
6. Afscheid van het lijden	151
7. Meditatie	178
8. De donkere nacht van de ziel	199
9. Onsterfelijkheid	216
IV. Vingerwijzingen (pointers)	234

Introductie

'Aha'

Beter niet te lang wachten, want dit alles is maar een droom, zelfs wat ik net zei over dit subtiele 'aha'.

Karl Renz

'Selbstgespräche' noemt Karl zijn gesprekken met belangstellenden, geen leringen van een leraar aan zijn leerlingen, maar gesprekken van het Zelf met zichzelf: het Zelf spreekt hier en luistert daar. Zoals hij een keer opmerkte in een van de gesprekken: zijn spreken komt voort uit een absoluut commitment aan en van het Zelf dat je bent, voorbij aan alle relatieve commitments. Direct tot de kern, het enige dat is: het Zelf. Dat wat je niet niet kunt zijn, om nog eens met Karl te spreken.

Precies een kwart eeuw geleden ontmoette ik Ramesh Balsekar en een paar jaar later Alexander Smit, beiden inmiddels overleden leerlingen van de onvergetelijke Nisargadatta Maharaj (1897-1981). Ontmoetingen van

mijn leven, wat een fascinerende en absorberende kennisgeving met 'advaita', zoals we het allemaal noemden. Ruim een jaar geleden liet iemand me een boek met een weergave van gesprekken met ene Karl Renz (1953, geboren in Midden-Duitsland als boerenzoon) zien, dat me, snel doorbladerend, direct terugbracht naar die ontmoetingen van toen. 'Advaita' in zijn meest onversneden vorm, zonder enige omweg of psychologische poespas.

Ik kocht er direct een paar en attendeerde ook Meinhard van de Reep van Samsara op deze boeken, waarvan er al vele vertaald bleken te zijn in het Engels en andere talen. Meinhard was snel gewonnen voor het idee van een eerste Nederlandstalige publicatie en vroeg me ook maar meteen om de vertaling te gaan verzorgen. Dat vormde voor mij een extra stimulans om begin mei 2019 naar Berlijn af te reizen voor een weekend van gesprekken met Karl, zoals ik op zijn bescheiden website had gelezen. Daaraan voorafgaand ontmoette ik hem in een theatercafé vlak bij de Kurfürstendamm, de wijk waar hij twintig jaar lang als kunstenaar had gewoond. Ik had wat vragen over bepaalde uitspraken in zijn boeken en we hadden het over het schrijven van boeken door sommige leermeesters, zoals Ramesh. Karl vertelde zelf af en toe wat geschreven te hebben, maar over het resultaat altijd weer ontevreden te zijn geweest, omdat Dat wat je bent, nu eenmaal niet onder woorden te brengen valt.

Ik legde hem het idee van een vertaling van een van zijn boeken in het Nederlands voor. Daar ging hij direct mee akkoord en voegde er zorgeloos aan toe zich daar verder nooit mee te bemoeien. Hij suggereerde enkel om Charlotte Block, zijn Vlaamse vriendin, hierbij te betrekken met als toelichting: *'That would be fun.'* En gelijk had hij: ze nam de vertalingen van de diverse hoofdstukken consciëntieus door en in vele gevallen nam ik haar suggesties over of gaven ze aanleiding tot verdere verfijningen van de tekst.

Mijn welgemeende dank gaat dus uit naar zowel Meinhard als Charlotte voor het mogelijk maken van de eerste Nederlandse vertaling van deze Zelfgesprekken. Het leek logisch om daarvoor het eerste boek van Karl te kiezen, in 2005 verschenen in het Duits en nog datzelfde jaar in het Engels, dat tamelijk compact vele thema's behandelt. Op enkele plaatsen ben ik daarbij zo vrij geweest om een toelichtende voetnoot te plaatsen. Deze Zelfgesprekken zijn van zijn zijde een onafgebroken en onvermoeibaar wijzen op Dat. Voor zover ik het kan overzien, is er op dit moment geen ander, die dat zo consequent en direct doet.

Als vragenstellers (per definitie) het 'ik-pad' op gaan, worden ze vaak al snel ontregeld met terechtwijzingen, ironische opmerkingen of tegenvragen. In altijd krachtige en zo nodig forse taal; in dat laatste geval vliegen soms de *assholes* als kwalificatie van deze of gene door de zaal. Tegelijkertijd benadrukt hij voortdurend dat

hij niemand kan helpen, dat hij even onmachtig en hulpeloos is als iedereen. Want hoe zou de Werkelijkheid de absolute werkelijkheid kunnen zijn, als die afhankelijk is van wat of wie dan ook? In die zin is de Realisatie er nooit *dankzij* de leraar, maar *ondanks* de leraar, om nog eens een van zijn stelselmatige vingerwijzingen te noemen.

Alles is gericht op het direct en totaal ontmantelen van welk concept dan ook, het ik als allereerste concept voorop, waarbij vragenstellers soms verbijsterd of zelfs enigszins verontwaardigd achterblijven. Een ware slachting van concepten (soms door hem ironisch *Kotzepten* genoemd), een totale *Kahlschlag*, door een luisteraar eens treffend *Karlschlag* genoemd. Hij speelt daarbij met de taal, met woorden. Spelenderwijs brengt hij ze tot hun kern terug, verdraait ze zo nodig, maakt woordgrapjes en associeert erop los, doorgaans in een razend tempo.¹

Iemand die al vanaf het begin rond de eeuwwisseling zijn gesprekken bijwoont, vertelde me dat hij in die beginjaren nog veel compromislozer was, sommigen liepen geschokt weg, omdat ze het niet meer 'menselijk' vonden.

Telkens weer maakt Karl ongemeen helder dat geen enkel ik tot Zelf-realisaatie kan komen, zoals vaak verondersteld wordt. Hoe zou een object, een vluchtige schaduw, een illusie, dat kunnen? Er is altijd alleen het Zelf, dat zichzelf realiseert (verwerkelijkt) in wat tij-

delijk verschijnt en weer verdwijnt. Hij vertelt hierbij regelmatig gevraagd en ongevraagd over zeven bewustzijnsstaten, ontleend aan Ramana, die alle even droomachtig en vluchtig zijn. De eerste drie zijn persoonlijk: ik-bewustzijn (vorm, lichaam), kosmisch bewustzijn (vormloosheid, geest) en gewaarzijn (licht). Tussen die drie zijn 'bruggen', die overgestoken kunnen worden, heen en weer. Achter of in die drie staten doemt dan de Vierde Staat (*turiya*) op, de beroemde onpersoonlijke *I Amness* van Nisargadatta als 'laatste kamp' op de schijnbare weg naar het onveranderlijke, tijdloze Dat.²

Welke persoonlijke bewustzijnsverruimende ervaring, hoe comfortabel of langdurig ook – en die nogal eens als Ontwaken, Bevrijding of Verlichting wordt geduid – kan dus nooit Dat zijn wat nooit verloren is gegaan en zal gaan.

Verlichting en andere dwalingen ...

Je bent Dat, onkenbaar en onberoerd. Het Zelf, de natuur of essentie van alles wat verschijnt. Dat tijdloze moment kan aangeduid worden als het onpersoonlijke 'aha', de *split second*, de Eeuwige Vrede, de Stilte, waarin Dat zijn rechten herneemt, die nooit werden afgestaan. Zoals hij ergens zegt:

'Zolang er een gelukkig iemand is, is er ook een ongelukkig iemand. In dezelfde persoon. Niemand ontsnapt aan deze vicieuze cirkel. De enige kans daarop is het zogenaamde goddelijke ongeluk: het 'aha', dat er nooit iemand-in-tijd was.

Dat er geen tijd is. En dat dat wat je bent, voorafgaat aan elk idee van tijd en ruimte en aan wat voor idee dan ook.'

Alle ervaringen, goed of slecht, kort of langdurig, angstig of vreugdevol in het oog van de mens, zijn niet meer dan vluchtige schaduwen op het oppervlak van het onverwoestbare Dat. Voor het Bestaan gebruikt hij ook wel de metafoor van een 'immens vast blok', dat alles omvat, verleden, heden en toekomst. Want hoe zou dat waarin Dat zich ontvouwt, anders dan Dat kunnen zijn?

En ook het wonderbaarlijke 'aha' blijkt bij dat alles uiteindelijk niet meer dan een concept.

Ergens op het web wordt Karl omschreven als de 'leider van Neo-advaita'. Karl zou deze titel hoe dan ook beslist afwijzen, omdat hij niet als vertegenwoordiger of leider van welke spirituele leer of stroming dan ook gezien wenst te worden, ook niet van advaita. Dat zou immers wéér 'een te veel' zijn, zoals hij zo vaak zegt, wanneer vragenstellers een ervaring claimen als wezenlijk.

Maar dat neemt niet weg, dat het nogal uitzonderlijk en tot vreugde stemmend is, dat Dat wat je niet *niet* kunt zijn, in onze tijd zo ongeremd, compromisloos, kraakhelder én humoristisch door Karls mond zijn absolute lessen geeft.

Jan-Willem van den Braak
Den Haag, januari 2020

I

Het vuur van ontwaken

Dit 'verhaal' is de vrucht van een interview dat Karl ooit gaf. Wie de schrijver-interviewer was, was niet meer te achterhalen. Het maakt geen deel uit van de oorspronkelijke Duitse uitgave, dit is een vertaling van het betreffende onderdeel van de Engelse uitgave.⁵

Als kind al zag ik een absolute verdeeldheid in mijn ervaringen. Het ene moment was ik volledig onberoerd en in perfecte harmonie met de wereld, terwijl ik het volgende moment in een diepe depressie belandde en ernaar verlangde om op te lossen en dood te gaan. Ik was dus of vervuld van hemels geluk, of vervuld van droefheid en dood.

Natuurlijk wilde ik alleen maar de plezierige kant ervaren, dus ging ik daarnaar op zoek.

Aanvankelijk zocht ik niet naar waarheid of verlichting maar naar eindeloos geluk, naar het ophouden van lijden, en ging ik op zoek naar passende methoden en hulpmiddelen om dit doel te bereiken. Eerst